

Блиск Едмонтону

Докія Гуменна

1.

Це обтікання рожевистим саявом вечірнього сонця округлостей білих і сріблястих цистерн, ці штудерно переплутані тонкі конструкції нафтових рафінарень, засвічених, як велетенські ялинки, це мариво міста в прозорих серпанках степу, цей запах навколишніх озер, степових просторів, лісів і перелісків, — все це мов би фантазія, що нею мріє маляр, коли хоче злити в своєму творові космічний та індустріальний пейзаж у одне ціле.

Так починається Едмонтон, як під'їжджати до нього зі сходу. Незаймано білі округлості сотнями облягають місто, — наче таємничі "тарілки" приземлилися з Марсу. В дальшій перспективі виринає й зникає за деревами фарм, що швидко пересуваються з бігом авта, віддаленіша рафінарня-ялинка. Все це видається змістом ще нечуваної казки, ще нечитаної книжки. І це правда. Казка щойно твориться, дух затамовуюча, забираюча казка про перехресні стежки світу, про ворота до Півночі, про нафтову столицю Канади, про найшвидше зростаюче місто у всій Північній Америці. Он у присмеркових серпанках мріє воно, а ще пару літ тому його й не було, такого розплесканого на небосхилі, розкинутого на сорок чотири квадратні милі.

Ми на хвилину замовкли, об'єднані одним почуттям, що не потребує слів, а потім пані Пауш добачила якісь незвичні димки над містом і ми знову продовжуємо перервану розмову. Кажете, пане Пауш, що ще в 1939-му році Едмонтон мав лише 106 тисяч населення? А тепер 235 тисяч, вдвічі більше? Що ж це ці нові люди в Едмонтоні роблять?

Нам так подобається поступове засвічування рафінарень у маривно-серпанкових присмерках на тлі чистого степового. неба, що ми навмисне їдемо помалу. Петро Пауш і його дружина Стефанія хочуть, щоб я не тільки відчула, але й зрозуміла новостворену едмонтонську казку. Петро Пауш називає рафінарні: оце Імпіріял Ойл, а та — Мек Коот Фронтенаїк, а та, що далі, то Брітіш-Американ Ойл Компані. Ці велетні коштували вісімдесят мільйонів доларів, а тепер їх треба поширювати, бо спроможність їх уже перекрита... А дивіться, от щохвилини вилітає в повітря не менше, як сотня доларів.

Сотні доларів, зайвина нафти, вилітали з тонкого димаря безтурботно-гарним грайливим полум'ям. Індустрія поставила свічку-смолоскип ограбованому божеству нафти. При тих мільйонах, що вложені в нафтову промисловість Алберти, сотня доларів за хвилину це все одно, що для мене один сірничок із пачки за один цент. Та все ж, на чому багатіє Алберта, коли так марно летять у небо сотні доларів?

— Алберті вистачить! Ці рафінарні ще не всі. Приблизно третину албертійської нафтосировини відчищують дванадцять провінціальних рафінарень, що постачають місцевий західний ринок. А ці колоси щільно пов'язані з іншими гігантами пертолеумо-хемічної індустрії. Вчора, пам'ятаєте, ми проїжджали повз Канадійський Хемічно-

Целюльозний завод...

— Ага, це той, що коштує 75 мільйонів доларів і розташований на 430-х акрах? — пригадала я, та й як не вб'ються в голову такі астрономічні цифри.

— Ото ж той завод продукує целюльозно-ацетатове волокно — з петролеуму, пластику та дерева. Можливо, що ваша одяга зроблена з ниток, які вироблені на тому заводі... Він ще цікавий тим, що це — перший у світі завод, який сам себе обслуговує. В тій фортеці є, власне, три заводи. Один продукує органічні хемікалії, другий — целюльозний ацетат, а третій — нитки для матерії. Мало того, він продукує ще дванадцять різних комерційних хемікатів, потрібних для інших заводів. Всі ці заводи так уже задумані, що продукт одного являється сировиною для свого сусіда, а побічний продукт обох постачає третю індустрію. Це також велетень, що ми щойно проминули. Зветься він Канадійська Індустрія, а виробляє політен. ..

Ще не чула такого. Політен?...

— Політен це один з найгнучкіших, найвсебічніших модерних пластиків. І чого тільки з нього, не виробляють! Радарове устаткування, рури, електронічну ізоляцію, гнучкі пляшки.. .

Здається, я вже мала в руках цей політен. Пан Пауш удома показував мені плястикового "дрота" для електропроводу. Як почав витягати, то витягнув до найтоншої струни, і все ж не можна було розірвати. А пан Пауш далі каже, що цей політен був розвинений протягом останньої війни на виробництві радару. Тепер відкриваються все нові можливості вжитку політену для щодня: роблять із нього дощовики, гнучке начиння, вживають у медичній допомозі... Без сумніву, в Едмонтоні скоро започаткуються й другорядні індустрії, що використовуватимуть політен для виробництва найчисленніших предметів.

Виглядає так, що, ми, входимо в якусь політенову добу. З чого ж хоч він? — питаюся. — І чую, що з природнього газу. Це з газу витягається етан, що являється сировим продуктом для виробництва політену. Трохи стає моторошно, що в моєму щоденному вжитку стільки того природнього газу. Як можна з газу зробити тверді предмети, то, чого доброго з нас, твердих тіл, сучасна індустрія придумає зробити невидимий газ?

Але пан Пауш ще не скінчив. Він каже, що є в них ще один колос-завод, за 15 миль звідси, у місті Форт Саскачеван. Це — нікельова рафінарня Шеріт-Гордон, що продукує з природнього газу амоній для металургійного процесу видобування ніклю. А побічний продукт при цьому — амоніум-сульфат і добрива та ще вісім чи десять побічних продуктів, хемікалій і різних гатунків кобальтової соли й металічних порошків...

З мене вже було, досить, я ж людина глибоко нетехнічна, але пан Пауш веде це, власне, до того, що хоче відповісти на моє запитання.

— А ви питаєте, що роблять нові люди в Едмонтоні, чому раптом зросло населення в нашому місті. Промисловість, притягнена дешевою енергією й багатством такої ж дешевої сировини, росте, й множитья, як інфузорії під мікроскопом. А це ж іще не все. Крім петролеумохемічної промисловости ми в Едмонтоні маємо ще й важку індустрію

— від сталеварні до срібного виробництва. Едмонтон продукує льокомотиви, сільськогосподарські машини, частини до літаків... Легка промисловість продукує речі до вжитку, текстиль, кераміку, скло, продукти... Наш Едмонтон став дуже швидко головним виробничим центром канадійського заходу, бо має індустрію, що відповідає різноманітним потребам цілої країни. Майбутня експансія безмежна, ми щойно почали розвиватися. Вже тепер читаєш у газетах, що заплановано багато нових підприємств. Хтозна, може Едмонтон стане одним з найголовніших міст нашого континенту...

Я слухала це, майже присоромлена. А я ж збиралася побачити тут селянську країну! Ну, може ще там деревообробну промисловість, там трачку якусь... І це все наробило відкриття нафти й природнього газу? Перевернули економіку Алберти з хліборобської на таку індустріальну?

Ні, воно трохи не так, каже пан Пауш.

— Не забувайте, що Едмонтон має назву "Перехресні стежки світу". Ви ж подивіться: на едмонтонському летовищі схрещуються схід, захід, північ і південь. Відтоді, як збудоване летовище, Едмонтон і почав розвиватися, став центром світового значення. Чотири головні аеролінії приймають і відправляють літаки з усього світу. Сьогодні, наприклад, можете там побачити літака із Скандинавії. З Едмонтона до Торонто — п'ять годин, до Лос Анжелесу й Нью-Йорку — сім годин. До західного берега — три години. Під час останньої війни звідси відправляли літаки до Сибіру.

Крім цього інтернаціонального значення, Едмонтон має ще й стратегічне значення, як північно-американський повітряний командний пункт для Канади й для США. Думаєте, мало вложили США своїх мільйонів у 1939-му році на розбудову цього ідеального стратегічного пункту? Ото з того часу й населення Едмонтона почало зростати.

Мені нічого не лишалося, як тільки ахати. Справді, в моїх очах це їх чудове місто підлітало все вище й вище. Та казка Едмонтона, виявляється, ще далеко неповна, ось її ще одна сторінка.

Він ще зветься "Брама до Півночі", тієї загадкової Півночі, що стереже заковані в мороз, сніг і лід феномальні багатства. Едмонтон вже давно являється базою постачання Юкону, Аляски і неозорних Північних Територій. Вісім аероліній обслуговують величезну копальняну продукцію Півночі, її хутровий промисел, багату хліборобську околицю Піс Рівер. Мільйонні вантажі переходять через едмонтонське летовище звідти до світових ринків. Одна тільки мінеральна продукція пливе через Едмонтон на 30 мільйонів доларів щороку, а це ж тільки малесенька частинка того, що в майбутньому може розвинути в могутню копальняну імперію канадійської Півночі.

— Отак став наш Едмонтон, дякуючи своєму ідеальному географічному положенню, величезним розподільчим центром Північної Америки для північних копалень та фермерських продуктів. І це ідеальне положення виявляється навіть у тому, що майже половина всього албертійського населення живе в окрузі ста миль від свого центру, Едмонтона. А що таке сто миль для сучасної комунікації!?

Це правда, авто наше котиться так непомітно швидко, що пані Пауш весь час

показує чоловікові на вказівку швидкості. Помаліше, не так захоплюватися! А ми, заговорившись про едмонтонське немовля, індустрію, про летовище, північ, незаселені величезні простори Алберти, — не помітили, як уже їхали містом. Пан Пауш уже проскочив поворот на свою дорогу до Вестмавнтену і ми поїхали якоюсь іншою. Дуже довго їхали понад рікою Норт Саскачеван, поміж кущами, лісом. Зовсім не як у місті. Але це якраз середина міста. Бо весь Едмонтон перетятий навскоси цією вигинчастою рікою. Потім ми все ж якось виплуталися й покотилися рівною вулицею, що біжить у далину двадцять миль, вздовж океану малих чепурних будинків, учора й сьогодні збудованих.

Як не знати, що Едмонтон перетятий рікою, й не бачити схилів Норт Саокачевану із чарівними лісами, парками, купальним басейном, просторими гольфовими полями (у самому центрі Едмонтону), то здається, що всі сорок чотири милі міста — це рівний, як стіл, степ. На цім степу й заплановано широкі вулиці та авеню з вісьмома дорогами. Ще деякі проекти й не виконані — там відкривається в середині міста поле. Ще ліс подекуди, а в них уже будуються хати... Кругом рівнина.

Але з такої рівнини ми раптом потрапили в серпентинно-вигинчастий гірський пейзаж, де мальовничі схили гори міняють свою панораму щохвилино. Тоді знову здається, що ми не в степу, а в гірській околиці. Ні, це тільки прорізана в схилах берегів ріки нова дорога, вона сполучає дві частини міста ще одним мостом. І так весь час, обман власної уяви.

Так само, як із цією індустрією. Її не видно. Здається, що Едмонтон — море модерних, затишних, яскравокольорових житлових будиночків, обсаджених квітниками. Повітря чисте й прозоре, сажі й димів нема тут зовсім, вся індустрія йде на природньому газі. В цих просторах вона просто губиться. Навіть авта не лишають у повітрі того давучого запаху газоліни, що ними пересякнуті великі старі міста. Нема накопичення поверхів в Едмонтоні. Найвищий будинок має тут шістнадцять поверхів і вищих будувати не будуть, бо ґрунт не дозволяє.. Тому так багато синього неба і цих білих пухких хмаринок, у які хочеться загорнутися, як у легенький пух.

Одначе, коли пан Пауш каже, що цього міста не було, що був ліс і степ, пустирі та фарми ще кілька років тому, то треба йому вірити, бо він — будівничий. Сам не один будинок збудував. Почав він свій будівничий фах чорноробом на летовщі 1939-го року, яке будувалося тоді за три милі від міста. Тепер щодня їздить повз це летовище Сто Одинадцятю авеню на власному авті, з власного дому, а летовище вже взяте в потужне кільце вулиць і: будинків. Місто обминуло всі 750 акрів летовища й посунулося далеко далі.

— Сьогодні хата будується в лісі, а через рік за нею ще дві милі міста, — між іншим, каже він. — Один чоловік збудував ґросерню в лісі, всі з нього посміхалися. Минуло два роки, тепер він багатіє, бо ґросерня опинилася серед міста... Та ж ви були у професора Старчука, Ото там, де стоять м'які фотелі й канапи його модерної вітальні, шість років тому паслися коні. Зайшов бульдозер, за день зрізав ліс, як траву, а через два місяці — готова хата.

Дійсно, чи не казка з майбутнього? Все новеньке, щойно почате, ще не встигли вивітритися запахи будівельних матеріалів. Ще нічого не встигло стати "немодерним". Все плянується з передбаченням на майбутній розвиток, багато порожнього місця лишається для завтрашнього будівництва, для різних закрутів, квітників.

Плянування "на тому місці, де паслися коні" дає змогу для утворення нових форм вулиць. Ось і Паушева хата стоїть у дивній вулиці, ніколи я такої не бачила. Це так званий "кресцент". Але що таке "кресцент"? А це між двома широкими вулицями вмонтовано вуличку у формі підкови. По ній їздять тільки резиденти і тут ніколи нема проїжджих авт із тим шаленим рухом. Діти можуть тут спокійно бавитися, як у себе на подвір'ї. Тут — світ тихої затишної Провінції, зелень, квіти, колись виростуть дерева, тут чисте повітря степу стирає жар сонця. Удень — білі, пухкі веселі хмаринки (кучеряві, або ж далекі гори й замки), храм синього неба, а вночі — зорі й спалахи північного сяйва.

2.

З пахучої провінції Паушевого "кресценту" один крок до найбільшого, наймодернішого у всій Канаді (а може й усій Північній Америці) комбінату крамниць. Вудвардс Шопінг Сентер називається він.

Це тільки перейти через дорогу, через Сто Одинадцятву авеню. Очам відкривається простора панорама. Величезна, на 30 акрів площа, де можна запаркувати три тисячі авт, розігналася до вітрин сорока магазинів, що з'єднані в один бльок. Початок цього бльоку на 111 авеню, а кінець ген там на 114-ій. Першорядні вітрини вітають публіку, що з'їжджається сюди з усього міста й околиць на закупи. Тут можна убратися, взутися, обставити меблями мешкання, придбати все для хатнього устаткування, поголитися, наїстися й напитися в ресторані, замовити у кравця убрання, підібрати в очного лікаря окуляри, скласти в банк гроші чи вибрати свої проценти, полагодити на пошті листування, застрахувати своє життя, піти до клініки, купити кравецьку машину, торта, горілки в лікерному магазині (якщо маєте ліцензію), накупити діамантів, квітів, — коротше, всі життєві потреби передбачені. Навіть, якщо хто хоче розважитися з шиком, то он у даліні за паркувальною площею є ресторан і кіно "Сагара", що власниками її, до речі, три українці-спільники.

Але що ми із Стефанією Пауш ідемо на закупи продуктів, то лише розглядаємо цю блискучу галерію вітрин. Мені здається, що я не на передмісті Едмонтону Вестмавнтен, а на П'ятій авеню в Нью-Йорку. Йти попри ці вітрини треба одну чверть милі, а здалеку здавалося, що цей Вудсвардс — маленька коробочка. Це, певно, тому, що серед такого простору. Для масштабу є ще незрубаний ліс за Вудсвардсом, он заглядає ззаду у вікна. Він такий дикий, як і в пембінських хащах, його ще не викорчували бульдозери і здається він рядочком сірничків, повпиханих у землю поруч великої скрині. Пару років тому на місці "Шопінг Сентру" був такий самий ліс і були фарми. Ось на днях останню фермерську хату перевезли в інше місце. А Вудсвардс святкує однорічний ювілей свого існування і замаявся прапорами.

Поміж крамницями люксових меблів і взуттєвою затесалася чогось пральня-

виставка. У вітрині стоять машини, біля них дві жінки тільки перекладають з одної на другу чоловічі сорочки. І ці сорочки виходять із-під їх рук прекрасно випрасувані. Це так реклямують "пральню нового методу".

— Але чому такий люксовий витвір модерністичности, весь цей комбінат, забрався так далеко від центру? — невторопно запитую я в пані Пауш. — Не шкода було Вудвардсові закладати на будівництво цього всього дванадцять мільйонів?

— Люди люблять сюди їздити. І це недалеко. Біля таких великих "департамент стор", як Гудсон Бей чи Ітон, вічно нема де запаркувати авта. Тут цієї проблеми нема, — відказує вона.

Справді. Авт — з'їзд, а місця ще багато.. Та ж сьогодні збіговисько людей, як тут ці черги витримати? Особливо в продуктових магазинах. Воно, звичайно, механізація, сам собі вибираєш продукти із полиць у возик, це не новина для мене. Я так само купую в "Атлантику і Пацифіку", але не люблю стояти в черзі.

Та я вже старомодна із своїм "Ей енд Пі". Тут механізація пішла ще далі. Ще не встигли ми викласти наші продукти на дугастий прилавок, як уже касирка одним рухом обернула все те до себе, позад нас викладають своє інші покупці, а вона вже вибиває ціни. Поки ми змигнули оком, вже наші продукти запаковані й заплачені, а той возик, що ми з ним розлучилися щойно, викотився рейками позад касирки. Чи хочемо ми вжити возика? — Так.

— І що? — повеземо ним наше добро аж до кінця Вудвардсової площі. Там заберемо на руки покупку, а возика покинемо. — А як возик комусь сподобається і зникне? Це ж на трактовій дорозі, машини переїжджають безперестань. — Нічого, возики й до вечора можуть тут стояти, прийдуть Вудвардсові хлопці й заберуть. — Так ми й зробили. Покинули возика поруч кількох таких біля автостради напризволяще. Ну, й годить же Вудвардс своїм найближчим сусідам!

Але він годить і тим, хто приїхав здалека автом. Може ви хочете, щоб вам запакували все у ваше авто, щоб ви, боронь Боже, не затратили вашої мускульної енергії ні на одну кальорію? Прошу, ось номерок, і підвезіть своє авто до тих дверей. Ваш пакунок таємничо, скрито від очей, підпільними трансмісіями прийде до тих дверей, там вам укладуть все у ваше авто. Покупець не має чого робити і вже, дивись, привіз додому на тиждень запас харчів.

На всі мої здивування пані Пауш має історійку, яка в ужитку тут.

— Це ж кажуть, що десь на терені Об'єднаних Націй советський дипломат запитав у канадійського, переглядаючи каталог Ітона: "То ти кажеш, що все це можна купити?" — "Ми ще просимо їх, щоб вони купували!" — відказав канадієць. — "Все вам доставлять поштою, аби тільки ви хотіли".

І що ж! Таки й тут, у хваленого механізованого Вудвардса, бачу я довжелезну чергу. Вона, правда, швидко рукається. Чи не стати й собі? Треба ж подивитися, що це тут таке продається, аж у чергу треба ставати. Черга зникала в хаті, ввійшли й ми дуже швидко та й опинилися в чудесно обставленому мешканні. Ця хата, що збудована тут за кілька днів, продається. Це для реклами збудувала її одна будівельна фірма,

здається, це та, що в ній працює поет В. Скорупський. Хто хоче, може її купити, отак з усім, що в ній є, — з квітами на столі, з сервісами у шафах, із закривалами й матрацами на ліжках. Купуй і живи! Хату компанія перевезе, куди скажеш.

Публіка діловито розглядала цю найвишуканішу модерну розкіш, джентлмени роздавали різні рекламні листки. Ми обійшли всі кімнати, спальні, їдальню-кухню в однім поєднанні і розділенні елегантним баром, різні додатки-шафи, що так допомагають затишності модерного мешкання, і вийшли другими дверима. Може купимо? — питаю в пані Пауш. — Коштує вона вісімнадцять тисяч доларів. Та ще місце, якщо в Едмонтоні, три тисячі доларів.

— То хто ж може заплатити такі гроші?

За кілька днів хати вже не було. Поки ми надумувалися, її вже купили інші.

3.

Такий цей Едмонтон, дивне поєднання здорової степової сонячної провінції з величезним індустріальним розмахом, найновішими досягами техніки, розростом промисловости, потужними рафінарнями, що посиляють свою ілюмінацію в прерію, чи то пак в безмежні пшеничні лани.

Блиск свій Едмонтон промінює і на всю Алберту. Як тут, так і в усій провінції при джерелах дешевої енергії й сировини, виникли нові промисли. У Ледуку діє 55-и мільйоновий завод, у південній Алберті є сірчані фабрики, що продукують велетенські гори сірки з природнього газу. Складний завод у Норт Саскачеван вживає піски з Піс Ривер для виробництва фіберскла... Та до тих фабрик і заводів було далеко, в едмонтонських рафінарнях я знайомих не мала. Але ось на прийнятті в Солоних запросив мене на фабрику цементу головний інженер, українець Чалий.

Не така дуже велика фабрика, лише дванадцять мільйонів коштує. Цементу, при такому великому будівництві в Едмонтоні й по всій Алберті, бездонна потреба. І от уже за який рік збудована ця цементовиробня, хоч покищо вона видає за одну зміну лише 50 тисяч тонн цементу, краплю в морі. І робиться все в ній майже без людей, машини працюють самі.

Найбільше людей ми бачили в лябораторії, де відбувається пробний процес у мініатюрі. В цій лябораторії, що подібна на клініку, є одна кімната, яка говорить за себе, за всю лябораторію і за всю фабрику. В цю кімнату вхід заборонений, як у святиню. Як святиня, стоїть у ній у скляному футлярі вага найбільш уявлюваної точности. Отже, коли, на ній священнодіють, то двері не сміють відчинятися, щоб навіть порух повітря не вплинув на неї. Бо найменша помилка тут дасть величезні збитки у виробництві, всю продукцію зміни треба буде викинути. А підписувати пробу має головний інженер.

Потім інженер Гуглевич повів нас у той відділ, де мелють камінь-вапняк та змішують з іншими складниками. Це треба дертися поверхів із десять на якісь вишки й звідти зазирати вниз у пропасті-казани; людського голосу не чути, так тут усе скрегоче та гуркоче. Ми ходимо по цьому фабриці-страшилищі вгору-вниз і тут ще бачимо кілька живих душ.

Але вже як зайшли в найголовніший відділ, де вариться цемент, то там нам стало моторошно. Жадної людини! Офіційно в цій залі, що складається з самих електричних рубильників та лічильників, повинен бути інженер-електрик, отут при столі з рівними вимикачами та гудзиками. Але в цю хвилину й його нема.

А тим часом 50 тисяч тонн цементу продукується, он у другій залі вище поверхом, яку заповнює ота сама піч і з температурою 1400°. Біля неї важко пройти, але коли це вже переможено, то можна заглянути у віконце, подивитися, що в ній діється. Щось подібне на сонячні протуберанці, фіялкові язики, спіралі, палахкотіння, спалахи. Сонце зблизька! І ніякого робітника при ній нема, тільки на стіні висить діаграма, а по ній ходить зиг'загом стрілка, вона виписує, як поводить ся піч. Тільки на цей зиг'заг і треба дивитися наглядачеві, якщо він тут є.

І ця піч не згасає ніколи, не спочиває, бо одна година простою приносить п'ять тисяч долярів збитків. Фабрика працює на три зміни, а в одній зміні її обслуговують лише десять осіб, це на всіх відділах. Цікаво, чи буде збільшено число робітників на ній, коли побудують ще ті чотири печі, з яких одна в процесі будови?

Я й Пауші вийшли звідти приголомшені. А це ж тільки допоміжне виробництво! Що ж робиться на тих велетнях, які перетворюють газ на нашу одіжку, та чи спроможна, непідготована людина щось там зрозуміти? І ми, вийшовши, з висока вже дивилися на ті карлики, що будуються тут же поруч цементної фабрики. Фабрика шкіри, фанерна фабрика, ще якась... Що вони варті після того, як ми бачили таке страшилище, що працює без людей?..

Що цементна фабрика стоїть лише один рік на місці фарм, то тут дороги ще й нема, але як ми виїхали на кращу, то пані Пауш звернула мою увагу на щось таке, чого я й не помітила б.

— Чи ви бачите оці рейки на вулиці? — запитала вона. — Вони цікаві тим, що по них ніколи не ходив трамвай. Це було давно, ще автобусів тоді не існувало. Дві партії змагалися за впливи в міській управі. Коли проклали ці рейки у степу, з метою розбудувати місто в цьому напрямку, то друга партія постаралася змінити плян розбудови міста й воно почало будуватися в інший бік. Потім прийшли нові часи. Трамваї, взагалі, вийшли з ужитку, місто таки тут розбудувалося, а рейки так і zostалися, ніхто їх не знімає.

Хоч який Едмонтон розложистий, авто ковтає чудодійно простір. От ще недавно за містом, ми раптом опиняємося в самому його центрі, в діловій частині, серед едмонтонських багатоповерхів. Часто доводиться спинятися на перехрестях перед червоними світлами, і пані Пауш тут також знаходить свій чар.

— Я дуже люблю дивитися, як вмиє, наче хтось паличкою махнув, люди ожили, все раптом рухається в усі напрямки. Хвилина — і всі завмерли, тепер уже машини ожили і наче й не було попередньої.